

ארצות הברית

לקט משיחותיו של הרב יצחק גינזבורג שליט"א בנושאי נפש ומדות

בפרשת השבוע

מדרושי החתם סופר לפרשת נח

עולה ב"פ שרה (היתה בת מח כשנח הסתלק, כנראה שהיא תיקון של חם בן נח בתוך נח עצמו).

עוד ווארט יפה שהוא אומר: בהתחלה כתוב **"צדיק תמים"** ואחר כך כתוב **"אותך ראיתי צדיק בדור הזה"**. חז"ל אומרים שאומרים כל שבחו שלא בפניו ומקצת שבחו בפניו. הוא אומר ווארט אחר לגמרי. הפסוק הראשון הוא לפני שה' גילה לו שהוא הולך להשחית את העולם ושהוא יעשה תבה וכו' - אז הוא עדיין היה בחזקת צדיק תמים. הפעם השניה, **"אותך ראיתי צדיק"**, הוא אחרי שידע מגזר הדין ועשה בדיוק כל מה שה' אמר לו - אבל הוא לא התפלל על דורו (היה מקטני אמונה, כמו שמסביר רבי לוי יצחק). הוא אומר ש**"צדיק תמים" היינו מי שמתמם את הצדקות שלו בכך שהוא משפיע על אחרים. אם הוא לא דואג לדור, לא מתפלל ולא משפיע ולא מברך את הדור, הוא צדיק לעצמו, אבל לא "צדיק תמים"**. בהתחלה הוא עדיין היה בחזקת "צדיק תמים" - **"ונח מצא חן בעיני הוי"** - אבל אחר כך היה "צדיק", שעשה בדיוק מה שה' אמר לו, כמו מתנגד שמקיים את השו"ע בדיוק, אבל הוא לא "תמים". ווארט יפה של החת"ס שאפשר לצרף לתומכי תמימים - מסביר מה זה להיות תמים, אחד שמסור לזולת, לצבור. הוא גם מביא מדרש שחז"ל אומרים על **"ונח מצא חן בעיני הוי"** - שהוא מצא חן, אבל הקב"ה לא מצא חן. למה? הוא אומר שאותו מדרש לפי מאן דאמר ש"בדורותיו" היינו לגנאי. ממש כמו הקדושת לוי וכל הספרים - **שלא מצא חן כי לא דאג לדור. הוא עושה הכל בסדר, אבל לא דואג לאחרים וממילא זה לא החן המושלם של הקב"ה**. נחבר את שתי הדרשות שלו יחד: יש "חן" שהוא בסדר, אבל נותן מקום ל"שחת", להשחית כל בשר את דרכו על הארץ שנגזר מזה.

חודש בול - מכול של תורה

היום אנחנו ערב ר"ח מרחשון. חשון זה שם שנתנו יותר מאוחר, אבל איך הוא נקרא בתנ"ך? ירח בול (ירח זה כמו חדש). מה הקשר? חודש **בול** לשון **מכול**. מתי היה המכול של נח? ביום הראשון של חדש חשון (א' מרחשון, היום השני של ראש חדש חשון). **מה זה מכול בקדושה? שה' נותן הרבה מים על הארץ. "אין מים אלא תורה". הרבה מים זה הרבה תורה - מכול של תורה, לומדים בחדש הזה הרבה תורה. בכל הישיבות זה החדש הראשון שלומדים הרבה תורה במשך השנה, וצריך מאד להתחזק בלימוד התורה בחדש בול, כי ענינו מכול של תורה, מכול של חכמת התורה.**

כשאני אומר שמישהו עשה משהו 'בול', אני מתכוון שהוא עשה בדיוק טוב, בדיוק מה שצריך לעשות. אז חדש בול הוא חדש שכולם עושים בדיוק מה שצריכים לעשות - בול. צריכים ללמוד תורה בול, בדיוק כמו שצריכים, וגם לעשות מצוות. לעשות מצוה בול הכוונה שאדם עושה את המצוה מההתחלה עד הסוף. יש מאמר חז"ל "המתחיל במצוה אומרים לו גמור". אם התחלת במצוה, צריך לעשות אותה מההתחלה עד הסוף, ואז עשית אותה 'בול'. איך אני יודע? החדש השני מתשרי הוא כמו היום השני של מעשה בראשית. ביום השני נבראו השמים והארץ. בכללות, השמים והארץ נבראו מיד בהתחלה, כמו שנאמר **"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"**. ביום השניה ברא את הרקיע. הוא חזק את השמים, אמר **"יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים"**. זה נקרא "מלאכת המים", ומה הקשר לירח בול? חדש של מכול, הרבה מים. אנחנו מתפללים שה' יתן הרבה גשם בחדש חשון, חדש בול. המים הם ברכה. מה הבעל שם טוב אמר שצריכים לומר כשמישהו רואה מים? הוא אמר לומר שהבעל שם טוב אמר שכאשר פוגשים מים זה סימן ברכה. אם כן, חדש בול הוא חדש של הרבה מים, הרבה תורה, וגם הרבה ברכה. הוא קשור ליום שני של מעשה בראשית, בו ה' עשה את מלאכת המים. אבל, כתוב **"וירא אלהים כי טוב"** ביום שני? בכל יום אחרי שה' ברא משהו כתוב שה' ראה, הסתכל, וראה שזה טוב - **"וירא אלהים כי טוב"**. אבל מה לגבי

נאמר כמה חידושים נחמדים של החת"ס על **"ונח מצא חן בעיני הוי"**. **נח-חן** הם אותו הדבר, הפוך, אבל אפשר לעשות גם גימטריא אחרת - ש-נח עולה 58 ו-חן עולה 708 (כשה-ן הסופית היא 700). הוא אומר שההפרש בין נח ל-חן הוא 650 (שהוא בעצם ההפרש בין נ כפופה ל-ן פשוטה, בין 50 ל-700). הוא אומר שנח נטע כרם וכו' בדיוק חמישים שנה אחרי המבול, וממילא הוא היה אז בן 650. עד אותו גיל הוא מצא חן בעיני הוי, אבל ברגע שהוא משתכר וכו', הוא לא מוצא חן בעיני ה'. כלומר, **בין נח ובין חן הוא "מצא חן בעיני הוי", אבל אחר כך כבר לא**. עוד אומר החתם סופר ש-חן - כשה-ן הוא 700 - שוה שחת. השרש **שחת** מופיע לראשונה בתורה בתחלת סיפור המבול, **"ותשחת הארץ לפני האלהים"**. הוא לא אומר שאם מחפשים את שרש **שחת** בכל הפרשה - שרש החטא של דור המבול, וכמו שאומרים היום שמשוהו או מישהו מושחת, כל המדינה מושחתת - הוא מופיע ז"פ בפרשה, **"כל השביעין חביבין"** (גם במושגים שליליים בתורה). קודם מופיע רצוף שלש פעמים, **שחטא דור המבול היה שהשחיתו. בתגובה לזה ה' אומר שהוא מביא את המבול לשחת כל בשר**. יש פעמיים שחת (של המבול עצמו) כנגד ג"פ שחת של חטא דור המבול. אח"כ יש עוד פעמיים שחת, בברית הקשת, כשה' אומר שלא ישחת עוד את העולם. אם נקביל לספירות, השלש שבהן דור המבול השחית את דרכו - כנגד חג"ת האבות. ביאת המבול לשחת את הארץ כתוב פעמיים - זה הפועל היוצא. לומדים מהתופעה הזו שהחטא עצמו מביא את ההשחתה. אם המצוה/החטא הוא בחג"ת השכר/העונש הוא בנו"ה (אפשר לומר ככלל). אחר כך כשבאה הברית, ה' נשבע לא לשחת את הארץ. כאן יוצאת חלוקת **זהב** - חלוקת ז ל-ה של חטא ועונש ו-ב של הברית והשבועה, יסוד ומלכות, לא לשחת עוד את הארץ.

נחזור לחתם סופר: הוא אומר ש-חן עולה **שחת**, ומחדש שיש גם **שחת** טוב - **שלום-חיים-תורה**. השלישיה הזו מופיעה בפרק "הרואה" בברכות - **"הרואה באר בחלום" יש שלשה מ"ד, אחד אומר שיצפה לשלום, שני לתורה ושלישי לחיים, ומביאים את פסוקי יצחק שמצא באר מים חיים. הבאר היא "באר מים חיים" שזה גם שלום, גם חיים וגם תורה - כל אחד דורש את מציאת יצחק בצורה אחרת. הוא מביא פסוק שלא כתוב בגמרא - שלא עושה את ראשי התיבות - "באר שחת". לא מביא שזה כתוב בתהלים נ"ה בסוף הפרק - "ואתה תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך"**. נוסף לדרשה שלו ש"בראשית ברא אלהים" - **"ברא" אותיות באר ו"אלהים" בגימטריא בחלום**, "הרואה באר בחלום" - וזה סימן של שלום-חיים-תורה. בחינת שם אלקים, הכל שייך לבארות יצחק.

אחר כך הוא מביא עוד ווארט יפה: כתוב בחז"ל, במדרש, שכאשר אברהם אבינו היה בן נח - מת נח. זה חשבון מדויק, אם עושים את חשבון השנים נח מת כאשר אברהם היה בן נ"ח. כך הוא דורש את הפסוק הראשון של פרשתנו, **"אלה תולדת נח נח"**, **שעיקר תולדות נח הן שזכה לראות את אברהם אבינו יוצא ממנו עד גיל נח**. אז הוא דורש - ממש דרוש חסידי (לא כל כך קשור לפשט) - ש"אלה תולדת נח נח", ה"נח" השני הוא אברהם אבינו שהגיע לגיל נח, והוא ראה שהוא "איש צדיק תמים" אשר היה "בדורותיו", זכה לראות את אברהם אבינו בסוף חיי עצמו, ואז "את האלהים התהלך נח", היה מוכן ושמח למות, להסתלק מהעולם הזה, ברגע שראה את אברהם אבינו מגיע לגיל נח. דרוש מענין מאד. נוסף לדרוש הזה כמה דברים מופלאים: הוא אומר שהנח השני הוא כבר אברהם אבינו, ו"אלה תולדת נח נח" עולות ד"פ **אברהם** בדיוק, כלומר **שאברהם** הוא הערך הממוצע של ארבע התבות! זו תוספת נעלה ביותר לווארט שלו. אברהם הוא עזות דקדושה - שייך לארבעה (משא"כ נח, הוא התבה השלישית בפסוק). סוף הפסוק, ארבע המילים האחרונות שהן משפט בפני עצמו, **"את האלהים התהלך נח"**

יום שני, כשהוא עשה את מלאכת המים? לא כתוב שם "כי טוב". למה? מה הפסיד יום שני שרק בו לא כתוב "כי טוב"? בגלל שה' לא גמר את מלאכת המים. הוא גמר את המלאכה הזו בתחלת יום שלישי. רש"י מביא בחומש, שדבר שלא גמרת אותו עד הסוף אי אפשר לומר עליו "טוב". **מתי אפשר לומר שמהו "טוב", כשעשית אותו בול מההתחלה עד הסוף. אז אפשר לומר שאתה ילד טוב ועשית טוב והכל טוב.** שכל ילד יחשוב שאם התחלתי לעשות מצוה או ללמוד תורה – צריך לגמור.

בשביל מה גומרים, להיות מבסוט שגמרת? לא. צריך לגמור את הפרק הזה כדי להתחיל פרק חדש, כל פעם מתחילים וכל פעם גומרים. כמו בשמחה תורה, מה עשינו ברגע שסיימנו? התחלנו מהתחלה. נכון, אבל אי אפשר להתחיל משהו חדש אם אינך גומר את הישן. כל פעם צריך לגמור, וכאשר אתה גומר זה טוב. כמו ש"אין מים אלא תורה" כתוב "אין טוב אלא תורה", וכאשר אתה רואה שזה טוב אפשר להתחיל משהו חדש. לכן בתחלת יום שלישי, אחרי יום שני, ה' לא היה יכול להתחיל לעשות משהו חדש. מה היה צריך לעשות ביום שלישי? לברוא את הדשא והעצים, אבל אי אפשר היה להתחיל את הדבר החדש לפני שהוא גמר את הדבר הקודם. אותו דבר מצוות – כל פעם נתחיל מצוה, ואומרים לך "גמור", וברגע שאתה גומר את המצוה מיד מתחילה מצוה חדשה. זה חדש בול, שיהיו הרבה 'בולים' טובים, בולים של ימות המשיח.

איך יודעים ש"בול" הוא מההתחלה ועד הסוף? כי התורה מתחילה עם האות **ב** של "בראשית" ומסיימת עם האות **ל** של "ישראל" וחז"ל אומרים שהאות האמצעית בתורה היא האות **ו** של "גחון". נמצא שהראש-תוך-סוף של כל התורה כולה הוא **בול**!
"ירח בול" כתוב רק פעם אחת בכל התנ"ך בהקשר לסיום בנין בית המקדש שבנה שלמה המלך במשך שבע שנים. היינו רמז ל"המתחיל במצוה אומרים לו גמור".
גימטריא יפה: **ירח בול** = 256 = 16 בריבוע. והוא שלמות (ריבוע הוא התכללות של כל פרט בכל אחד מהפרטים, כמו בספירת העומר, שבעה שבועות שבכל שבוע שבעה ימים, 7 פעמים 7, שלמות של **מט** ועם הכולל **ג**, "תספרו חמשים יום") בדרגה הכי גבוהה: 256 = 16 בחזקת 2 = 4 בחזקת 4 = 2 בחזקת 8. "ירח בול הוא החדש השמיני" (כך כתוב בתנ"ך) = 1000, 40 בחזקת 3, רמז לגילוי נשמת **ישראל בעל שם טוב** (= 1000), סוד האלף אורות שניתנו למשה רבינו במתן תורה. נמצא שחדש חשון מסוגל באופן מיוחד לגילוי תורת החסידות, תורת הבעל שם טוב, ולקיום היעוד של אימתי קאתי מר כשיפוצו מעינותיך חוצה.

(כ"ט תשרי ע"ב)

ספור הסידי

פואה מכח המח

פעם אחת באו לרבי ישראל מרוזין (יום ההילולא שלו חל ב- ג' חשון) וספרו לו על אחד מגדולי הצדיקים של אותו דור, השר-שלום מבעלז (הרבי הראשון של בעלז) – מישהו העיד עדות ראייה, שראה איך שהצדיק, השר-שלום, שם את ידו הקדושה על הבטן של איזה חולה אנוש ומיד החולה התרפא. ספרו את המופת הזה לרוז'נינער. אמר הרוז'נינער, קודם כל אומר לך איך הוא עשה זאת, מאיפה לקח את הכח לשים את היד על בטן החולה ומיד לרפאותו. יש פסוק בתהלים "ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם" – "ישלח דברו וירפאם" ר"ת ידו, ומאותו פסוק הוא לקח את הכח, קבל את הכח של היד. יש מושג שלם בקבלה וחסידות "יד הרופא" – צריך להיות כח ביד של הרופא לרפאות, והוא בא מאותו פסוק אומר הרוז'נינער. אבל, הוא אומר, אצלי זה אחרת – אני לוקח את הכח שלי לרפאות חולים לא מראשי התיבות של הפסוק אלא מסופי התיבות, "ישלח דברו וירפאם" ס"ת הפוך, למפרע, מוח.

יש רפואה שבאה בכח היד, וכך אצל השר שלום מבעלז, ויש רפואה שבאה על ידי – נקרא לזה השידור, קרני הכח של – המח. יש קשר בין היד והמח, כח-מח, לשון נופל על לשון. על "כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה" אומר הבעל שם טוב – "בכחך", בכח-מה שלך, בכח החכמה שבמח (בעצם יש שלשה שהם לשון נופל על לשון: כח מח נח; בכל **כח** יש יד-יד, סוד "פוחת את ידך", קרי "פוחת את יודיך" כידוע, בחינת חכמה). עיקר הכח בנפש הוא הכח של המח (שהוא גם כח הראיה של הכהן המרפא את הצרוע, על ידי המשכת מוחין דאבא, בטול, אור החכמה כנודע), שנקרא כח-מה, "חכמה מוחא איהי מחשבה מלאגא". מחשבה גם אותיות בשמחה. הפשט

ה' אמר לנח "בא אל התבה", אחר כך "צא מן התבה", ואחר כך כשמייע אברהם אבינו – "לך". הסדר הוא בא-צא-לך. היות שיש מכנה משותף בין צא ולך, שניהם החוצה, ואילו בא הוא פנימה – איך מתבוננים בסדר הזה? בא הוא אור המאיר לעצמו, הפנמה – להפנים – ואחר כך יש שני שלבים של החצנה. זה מיד אומר לי חש-מל-מל. נאמר במילים פשוטות – כשאתה בא, כשמישהו בא לרבי, איך הוא בא? צריך לבוא בהמון הכנעה ובטול. לכן קשור למשה רבינו, שהוא בטול – הביאה חייבת להיות עם הכנעה גמורה. כשהרבי אומר לך שליחות, גם הצא ועוד יותר הלך, הוא רוצה לתת לך "ויגבה לבו בדרכי הוי" – לתת לך גבהות. צו גייען אין וועלט צריך גבהות מסוימת. מל-מל. לפי זה היצא-הוצא זו איזו מין פעולת ברית מילה, מל מלשון ברית מילה, וה"לך" הוא כבר דבור. התכלית של אברהם היא להפיץ אלקות בעולם, איך? בדבור שלו – "ויקרא", "ויקרא". עיקר הכח של היהודי, וגם העזות דקדושה שלו הוא בדבור שלו, במל שלו, בלך שלו. לך תפרסם אלקות בכל העולם, זה ה-לך. כשאני אומר לך צא אני מתכוון תצא עם כח לפעול בעולם. היציאה עם הנכונות והכח לפעול במציאות היא ברית מילה, הכנה. אבל ה"לך" זה כבר תתחיל לדבר – נותנים לך הכשרה גמורה, הסמכה. לך זה הסמכה גמורה – שעכשיו אתה מתחיל לדבר, לפרסם אלקות בקול שלך, בסוד מה שנקרא עוד שבועיים "ואברהם זקן בא בימים והוי ברך את אברהם בקול...", כמו "משה ידבר והאלהים יענו בקול". גם יעקב הוא בחינת קול – "הקל קול יעקב". אברהם הוא הראשון שה' נותן לו כח להשפיע בקול. קול כולל את הכח לפרסם אלקות באתר אינטרנט היום, בכל אמצעי של השמעת קול – להשמיע את קולנו. זו כבר התחלת פרשת לך לך.

(מוצט"ק פרשת נח ור"ח חשון ע"ד)